

Samenwerkingsaanpak ‘KRW in de Goede stedelijke waterbeheerpraktijk’ 2025 – 2027

Onderwerp: Handreiking samenwerkingsovereenkomst “KRW in de Goede stedelijke waterbeheerpraktijk”

Opsteller: Stan Geurts van Kessel (Waternet-AGV)

Datum: 2 januari 2025

Inleiding

Op 28 november 2024 heeft het Algemeen Bestuur van AGV de samenwerkingsaanpak “KRW in de Goede stedelijke waterbeheerpraktijk” vastgesteld. Een gemeente in het beheergebied van AGV kan nu met het waterschap een samenwerkingsovereenkomst (SOK) opstellen voor gezamenlijk bekostigde projecten met het waterschap.

De overeenkomst gaat over de bekostiging van enkele concrete projecten voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers (nvo's) en de aanpak van foutaansluitingen. Het achterliggende doel van de overeenkomst is om tot een langdurige en structurele aanpak te komen in de gemeente voor het behalen van de KRW doelen, ook via het stedelijke waterbeheer. *Samen leren* is dan ook een belangrijk onderdeel.

Deze notitie legt uit hoe de gemeente aan de slag kan met het sluiten van zo'n SOK.

Contact met AGV

Je kunt als medewerker van de gemeente contact opnemen met de planadviseur van AGV waarmee je ook regulier contact hebt over waterschapszaken. Deze planadviseur kan met de gemeentelijke collega's de stappen zetten naar een ondertekende overeenkomst “KRW in de Goede stedelijke waterbeheerpraktijk”.

Aard van de samenwerkingsovereenkomst

In de overeenkomst maken waterschap en gemeente voor concrete locaties maatwerkafspraken voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers en het aanpakken van foutaansluitingen in respectievelijk 2025, 2026 en 2027. De maatwerkafspraken gaan over de locaties, het soort werkzaamheden, de opvolging en beheerfase, samenhang met andere afspraken tussen gemeente en waterschap uit het verleden en natuurlijk over de bekostiging.

Door gemeente en waterschap wordt een basissamenwerkingsovereenkomst getekend voor de meerjarige samenwerking. Vervolgens voegen we voor elk specifiek project een bijlage bij de overeenkomst. Ook het bekostigingsoverzicht wordt als aparte bijlage bij de overeenkomst opgenomen. Die bijlagen (projectbladen en bekostigingsoverzicht) kunnen jaarlijks geactualiseerd worden met (nieuwe) maatregellocaties.

We streven er met de gemeente naar om jaarlijks voorafgaande aan de Voorjaarsnota de bijlagen te actualiseren voor het daaropvolgende jaar. Dat doen we met de volgende stappen:

1. Het Waterschap communiceert jaarlijks via het BOWA een deadline voor wanneer de gemeente uiterlijk maatregellocaties (koppelkansen) per kalenderjaar kan voorstellen.
2. Gemeente en waterschap hebben jaarlijks de gelegenheid om de overeenkomst uit te breiden met projecten en daarvoor aangevulde of aangepaste bijlagen te ondertekenen en te hechten aan deze overeenkomst,
3. Het Waterschap maakt jaarlijks voor de Voorjaarsnota de balans op wat betreft de voorziene besteding van het jaarlijkse samenwerkingsbudget vanuit de aanpak “KRW in de Goede stedelijke waterbeheerpraktijk” en eventueel nog resterend budget voor dat jaar. Dit doet zij op basis van de aangedragen maatregellocaties en de daaruit resulterende nog resterende budgetruimte voor het lopende kalenderjaar.

Het budget voor bekostiging van projecten

AGV heeft voor elk kalenderjaar (2025, 2026 en 2027) een budget beschikbaar van 2 miljoen euro voor bekostiging van haar aandeel in projecten. In de basis wordt dit gelijk verdeeld over gemeenten die in dat jaar maatregelen nemen binnen de samenwerkingsovereenkomst. Er is dus minimaal Eur 111.111,- inclusief de BTW per gemeente per jaar beschikbaar.

Wat als het budget niet wordt opgevraagd?

In januari van elk kalenderjaar maakt AGV de balans op wat betreft de geplande maatregelen voor dat jaar. Wanneer daarmee niet het gehele jaarbudget wordt besteed, kan AGV het resterende jaarbudget herverdelen over de andere gemeenten met realisatieplannen in dat kalenderjaar. Het streven van AGV is om dit jaarlijks rond te hebben voorafgaande aan de voorjaarsnota.

Vijf stappen naar een Samenwerkingsovereenkomst met gezamenlijke bekostiging

1. Voorstel maatregellocaties voor de jaarlijkse deadline

Elke gemeente kan per kalenderjaar een voorstel doen voor maatregellocaties met een koppelkans. Hiervoor geldt een deadline. Die ligt aan het einde van het voorafgaande jaar. Per jaar communiceert Waternet-AGV in het BOWA-verband de precieze deadline.

Een maatregellocatie heeft de volgende kenmerken:

- Het gaat om bestaand gebouwd gebied (geen nieuwbouw)
- Er is op de locatie mogelijkheid voor een stimuleringsmaatregel, namelijk:
 - o het opsporen van foute aansluitingen (vuilwater op hemelwaterriolering) ten einde deze te kunnen (laten) oplossen, óf
 - o het verwijderen van beschoeiing en/of aanleggen van natuurvriendelijke(re) oevers
- De locatie zit aan een oppervlaktewater dat uiteindelijk in verbinding staat met een KRW waterlichaam
- De gemeente biedt op de locatie een koppelkans met een lopend uitvoeringsproject, veldonderzoek of beleidsontwikkeling die al in haar budget zit. Het waterschap bekostigt een extra inspanning, daar bovenop.

2. Beoordeling van het locatievoorstel aan de criteria voor bekostiging door AGV

AGV beoordeelt in hoeverre de maatregellocatie in aanmerking komt voor bekostiging door het waterschap. Daarvoor gelden de volgende criteria:

- De bijdrage aan het KRW doelbereik van die maatregel op die locatie
- De mate waarin met het project, de locatie en de gemeentelijke aanpak:
 - o stappen worden gezet naar een structurele gemeentelijke aanpak die bijdraagt aan het halen van de KRW doelen;
 - o bijdrage wordt geleverd aan het urgentiebesef binnen de gemeente en bij inwoners voor de KRW aanpak;
 - o stappen worden gezet naar een structurele verbetering in het beheer en onderhoud;
 - o stappen worden gezet naar een betere toestand- en effectmonitoring van de waterkwaliteit en ecologie voor de KRW doelen.

3. Werksessie voor het opstellen van de samenwerkingsovereenkomst (SOK)

Waterschap en gemeente organiseren een gezamenlijke werksessie voor de inrichting (of: jaarlijkse actualisatie van de bijlagen) van de SOK. De gemeente kan hiervoor het initiatief nemen in contact met de planadviseur van AGV. Ook de planadviseurs zullen hierin initiatief nemen.

Er is een sjabloon beschikbaar voor de SOK. De input om dat sjabloon te vullen tijdens zo'n werksessie bestaat tenminste uit:

1. De al lopende zaken en afspraken tussen gemeente en waterschap, zover deze in de sfeer liggen van waterkwaliteit en ecologie, oevers en/of foutaansluitingen.
2. Locatie- en maatregelomschrijvingen voor de voorgestelde maatregellocaties, inclusief omschrijving van de reeds door de gemeente gebudgetteerde werkzaamheden en de mogelijke extra werkzaamheden als koppelkans.
3. De mogelijke bijdrage van de beoogde maatregelen aan de criteria voor bekostiging door het waterschap, inclusief een omschrijving van 'wat er nodig is' om die bijdrage ook werkelijk te leveren met het project.

4. Opstellen concept bekostigingsoverzicht

Naar aanleiding van de werksessie stellen de planadviseur van AGV en de gemeentelijke coördinator samen een concept bekostigingsvoorstel op. Dit concept wordt in beide organisaties in roulatie gebracht ter voorbereiding op bestuurlijke vaststelling van de (geactualiseerde) SOK.

5. Bestuurlijke vaststelling van de samenwerkingsovereenkomst

De basis (of: jaarlijkse geactualiseerde) SOK wordt binnen beide organisaties aangeboden ter besluitvorming, samen met de reeds uitgewerkte maatregellocaties en het actuele bekostigingsoverzicht. Binnen AGV is dat bij het Dagelijks Bestuur.

Waar denken we bijvoorbeeld aan qua maatregelen?

Deze overeenkomst gaat specifiek over natuurvriendelijke oevers (NVO's) en de aanpak van foutaansluitingen (vuilwater op regenwaterriolering). Hiervoor is gekozen, zodat we op twee maatregeltypen gezamenlijk in de regio aan kennisontwikkeling kunnen doen, in lijn met de BOWA ambitie. Er zijn nog andere maatregeltypen die bijdragen aan het halen van de KRW doelen, zoals bijvoorbeeld het verder terugdringen van riooloverstorten of het beperken van

vaarbewegingen. Over dat soort maatregelen gaan we graag in gesprek, maar ze vallen buiten de scope van deze SOK.

Natuurvriendelijke oevers

Het realiseren van extra, nog niet gebudgetteerde, meters voor het:

- verwijderen van beschoeiing
- herprofilen van een stijl naar een ecologisch talud
- doortrekken van het ecologische talud onder de waterlijn

Geschikt maken van het tracé voor een natuurvriendelijke oever (nvo's):

- bomen verwijderen / verplaatsen
- benedenstroomse duikers aanpassen

Foutaansluitingen

Het realiseren van een extra, nog niet gebudgetteerde, inspanning voor het:

- door middel van visuele inspectie (wandeling) opzoeken van verdachte hemelwateruitstromen op het oppervlaktewater
- afbakenen van een zoekgebied voor foutaansluitingen in een buurt/wijk met een gescheiden stelsel, bijvoorbeeld met ammoniummeting
- gericht opsporen van individuele foutaansluitingen op het hemelwaterstelsel
- verhelpen van foutaansluitingen door derden op het hemelwaterstelsel

Startpakket 'opsporen foutaansluitingen'

Voor gemeenten die nog geen idee hebben wat betreft het opsporen van foutaansluitingen, biedt AGV een zogenaamd startpakket aan. Dit bestaat uit de volgende onderdelen:

- Visuele inspectie langs het oppervlaktewater in het projectgebied om verdachte hemelwateruitstromen op te sporen.
- Afbakenen van het zoekgebied in het hemelwaterstelsel bovenstrooms van de verdachte uitstroom door middel van een ammoniummeting.

Uitgangspunt is dat medewerkers van de gemeente en AGV deze stappen gezamenlijk uitvoeren en zo kennis en ervaring opbouwen voor een structurele aanpak. Van de gemeente wordt verwacht dat zij opvolging geeft aan de resultaten van het onderzoek en dat ook vertaald naar beleid over de manier waarop zij die opvolging structureel aanpakt.

Het waterschap bekostigt dit startpakket.

Waar denken we bijvoorbeeld aan qua koppelkansen?

Waternet-AGV wil een stimulerende en aanjagende rol spelen, met als doel het laten ontstaan van bewustwording, urgentiebesef, voorbeelden en een structurele vervolgaanpak binnen gemeente voor KRW-maatregelen in de Goede stedelijke waterbeheerpraktijk.

We denken daarom in koppelkansen met gebudgetteerde gemeentelijke projecten, programma's en acties, zoals:

- verwijderen van beschoeiing als besparing op onderhoudskosten (slappe grond);
- aanleg van de groene structuur in de woonomgeving;
- uitvoeringsmaatregelen in het gemeentelijke biodiversiteitsplan;
- aanpakken van klachten en hinder van stank e.d. bij stadswater;

- uitvoering van rioolprojecten;
- uitvoering van rioolinspecties;
- Opzetten of uitvoeren van een meet- of monitoringsprogramma in stedelijk water.